

Dosarul nr. 2ra-388/22
2-19202048-01-2ra-05042022

Prima instanță: Judecătoria Chișinău, sediul Centru (jud. V. Gîrleanu)
Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (jud. L. Pruteanu, V. Sîrbu, Iu. Cotruță)

DECIZIE

28 septembrie 2022

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit
al Curții Supreme de Justiție,

în componența:

Președintele ședinței, judecătorul
Judecătorii

Svetlana Filincova
Maria Ghervas
Dumitru Mardari
Victor Burduh
Galina Stratulat

examinând recursul declarat de Întreprinderea Mixtă Compania Internațională de Asigurări „Transelit” Societate pe Acțiuni,

în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de Compania de Asigurări „Donaris Vienna Insurance Group” Societate pe Acțiuni împotriva Întreprinderii Mixte Compania Internațională de Asigurări „Transelit” Societate pe Acțiuni, intervenient accesoriu Parascovia Plămădeală cu privire la încasarea despăgubirii de asigurare, penalității, dobânzii de întârziere și compensarea cheltuielilor de judecată,

împotriva deciziei din 27 ianuarie 2022 a Curții de Apel Chișinău,

c o n s t a t ă:

La 18 decembrie 2019, prin intermediul poștei (f.d.49), Compania de Asigurări „Donaris Vienna Insurance Group” Societate pe Acțiuni, (în continuare CA „Donaris Vienna Insurance Group” SA), reprezentată de directorul general, Dinu Gherasim și avocatul Mihail Eșanu, a depus cerere de chemare în judecată împotriva Întreprinderii Mixte Compania Internațională de Asigurări „Transelit” Societate pe Acțiuni, (în continuare ÎM CIA „Transelit” SA), intervenient accesoriu Parascovia Plămădeală, solicitând încasarea sumei de 95366,00 lei cu titlu de prejudiciu material, a sumei de 42914,70 de lei cu titlu de penalitate și a sumei de 19267,85 de lei cu titlu de dobândă de întârziere și a cheltuielilor de judecată privind plata taxei de stat în sumă de 4726,45 de lei și a cheltuielilor de asistență juridică în mărime de 15750,00 lei.

În motivarea acțiunii, reclamantul a invocat că, la data de 20 noiembrie 2015, între CA „Donaris Vienna Insurance Group” SA, în calitate de asigurator și SRL „Cons-Viand”, în calitate de asigurat, a fost încheiat contractul de asigurare facultativă a mijloacelor de transport auto-casco nr. CSK 2015- 07-0027, prin care a fost asigurat automobilul „Hyundai Tucson”, anul producerii 2012, număr de înmatriculare xxxxx, contra mai multor riscuri, inclusiv și riscul contra prejudiciilor în rezultatul accidentelor de circulație.

În data de 12 august 2016, ora 18:40, pe traseul Chișinău-Ungheni s-a produs accidentul rutier, în rezultatul căruia a fost prejudiciat autovehiculul de model „Hyundai Tucson”. Conform procesului-verbal cu privire la contravenție din 12 august 2016, vinovat de comiterea accidentului rutier a fost recunoscut Victor Sacuțanu, care a contestat. Prin hotărârea din 18 aprilie 2017 a Judecătorei Strășeni, menținută prin decizia din 09 august 2017 a Curții de Apel Chișinău, a fost admisă contestația depusă de Victor Sacuțanu și a fost încetat procesul contravențional în baza art.242 alin. (1) Cod contravențional, din motivul lipsei faptului contravenției în acțiunile acestuia, fapta fiind săvârșită de altă persoană și anume de către Parascovia Plămădeală, conducătorul automobilului „Mercedes E 200”, număr de înmatriculare xxxxx.

Reclamantul a afirmat că, la momentul accidentului rutier posesorul autovehiculului de model „Mercedes”, număr de înmatriculare xxxxx, deținea poliță de asigurare obligatorie de răspundere civilă nr.002401454, eliberată de ÎM CIA „Transelit” SA, valabilă la momentul producerii accidentului rutier.

Părțile implicate în accidentul de circulație rutieră au declarat cazul la companiile de asigurări cu care aveau contracte de asigurare. Astfel, a fost pornit dosarul de daune nr.1397_2016 din 29 august 2016, a fost întocmit procesul-verbal de constatare a pagubelor, semnat de părțile implicate, precum și de reprezentantul ÎM CIA „Transelit” SA. În rezultatul examinării dosarului de daune s-a constatat drept caz asigurat cazul declarat cu acordarea despăgubirii. Despăgubirea de asigurare a autovehiculului avariat „Hyundai Tucson” a constituit suma de 95336 de lei, calculul fiind efectuat de SRL „Ivalcar”.

Conform dispoziției nr. CSK 1397_2016 din 03 februarie 2017 a fost dispusă recunoașterea evenimentului produs drept caz asigurat și achitarea despăgubirii de asigurare în sumă de 95336 de lei. Suma despăgubirii de asigurare în mărime de 95336 de lei a fost achitată la contul unității de specialitate SRL „Ivalcar”, prin ordin de plată.

Cu referire la prevederile art. 1329 Cod civil și ținând cont de faptul că persoana responsabilă de cauzarea prejudiciului în rezultatul unui delict deține contract de asigurare obligatorie de răspundere civilă auto la ÎM CIA „Transelit” SA, iar reprezentantul ultimei a contrasemnat procesul-verbal de constatare a pagubelor, în baza Legii 414-XVI a solicitat recuperarea sumei prejudiciului în limita răspunderii.

Reclamantul a susținut că, după plata despăgubirii de asigurare conform contractului CASKO, păgubitul a cedat dreptul de creanță în favoarea sa. Astfel, a subrogat în drepturi pe asiguratul său SRL „Cons-Viand” și în limita despăgubirii achitate, este în drept de a formula pretenții față de responsabilul de producerea pagubei ori către asiguratorul de RCA la care acesta s-a asigurat de răspunderea civilă.

La 12 august 2018 a înaintat reclamația nr.600/18 către ÎM CIA „Transelit” SA, prin care a solicitat achitarea despăgubirii de asigurare în mod benevol, însă ÎM CIA „Transelit” SA, prin răspunsul său, a refuzat achitarea despăgubirii de asigurare.

De asemenea, reclamantul a declarat că, pentru neîndeplinirea obligațiilor în termenii stabiliți de lege, asiguratorul de răspundere civilă auto este obligat la plata penalității în mărime de 17165,88 de lei.

La fel, a pretins dobânda de întârziere în sumă de 19267,85 de lei, calculată conform prevederilor art.619 Cod civil corelate cu art.585 Cod civil, precum și luând în considerare rata de bază fixată de BNM.

În sensul art. 39 al Legii nr.1125 din 13 iunie 2002 pentru punerea în aplicare a Codului Civil al Republicii Moldova, dispozițiile art.942-945 din Codul civil, introduse prin Legea 133/2018 se aplică, începând cu 1 martie 2019 și obligațiilor izvorâte din contractele încheiate înainte de 01 martie 2019 sau din alte temeuri survenite înainte de 01 martie 2019. Astfel, pentru neîndeplinirea obligațiilor dictate în termenii stabiliți de lege, asigurătorul de răspundere civilă auto este obligat la plata penalității în mărime de 25748,82 de lei pentru perioada 01 martie 2019-30 noiembrie 2019.

Prin hotărârea din 23 februarie 2021 a Judecătorei Chișinău, sediul Centru, s-a respins ca fiind neîntemeiată cererea de chemare în judecată înaintată de CA „Donaris Vienna Insurance Group” SA împotriva ÎM CIA „Transelit” SA, intervenient accesoriu Parascovia Plămădeală cu privire la încasarea prejudiciului material, penalității, dobânzii de întârziere și cheltuielilor de judecată.

Prin decizia din 27 ianuarie 2022 a Curții de Apel Chișinău s-a admis cererea de apel depusă de CA „Donaris Vienna Insurance Group” SA și s-a casat hotărârea din 23 februarie 2021 a Judecătorei Chișinău, sediul Centru și s-a emis o nouă hotărârea prin care s-a admis cererea de chemare în judecată depusă de CA „Donaris Vienna Insurance Group” SA și s-a încasat de la ÎM CIA „Transelit” SA în beneficiul CA „Donaris Vienna Insurance Group” SA paguba materială în sumă de 95366 de lei, penalitatea de 42914,70 de lei, cheltuielile privind plata taxei de stat în prima instanță în sumă de 4148,42 de lei, cheltuielile privind plata taxei de stat în instanța de apel în sumă de 3544,84 de lei și cheltuielile de asistență juridică în sumă de 15750 de lei.

La 11 martie 2022 și suplimentar la 05 aprilie 2022, ÎM CIA „Transelit” SA, reprezentată de Sergiu Costin, în bază de procură, a depus cerere de recurs împotriva deciziei din 27 ianuarie 2022 a Curții de Apel Chișinău, solicitând admiterea recursului, casarea integrală a deciziei instanței de apel, pronunțarea unei decizii de remitere a cauzei spre rejudecare sau în cazul respingerii motivelor de rejudecare, casarea integrală a deciziei instanței de apel cu menținerea hotărârii primei instanțe.

În motivarea recursului s-a invocat că, decizia instanței de apel este lipsită de argumentare și pasibilă de casare. Prin hotărârea din 18 aprilie 2017 a Judecătorei Strășeni, nu este stabilită vinovăția Parascoviei Plămădeală, persoană asigurată de răspundere civilă auto, deoarece prin această hotărâre nu a fost recunoscut vinovat de accidentul rutier nimeni. Or, în cererea de chemare în judecată, reclamantul intenționat induce instanța în eroare. La materialele dosarului, nu există un act care să confirme vinovăția acesteia, decizia agentului constatator, sentință sau decizie judecătorească prin care Parascovia Plămădeală să fi fost recunoscută vinovată de comiterea accidentului rutier. Drept temei pentru plata despăgubirilor de asigurare atât în contractele CASCO, cât și în contractele de asigurare obligatorie de răspundere civilă auto, constituie survenirea cazului asigurat, vinovăția persoanei răspunzătoare de cauzarea prejudiciului, legătura causală între accidentul de circulație produs și prejudiciul cauzat. Dovada vinovăției poate fi confirmată prin decizia agentului constatator, sentință sau decizie judecătorească care au devenit definitive și executorii. Scrisoarea nr. 34/49-8582 din 26 septembrie 2019 emisă de

Inspectoratul de Poliție Strășeni, confirmă că, de către instanța de judecată nu a fost emisă nicio încheiere interlocutorie cu privire la sancționarea în baza art. 242. alin. (1) Cod contravențional a vreunui conducător implicat în accidentul dat, o altă decizie pe materialul dat, IP Strășeni nu a luat. Însă instanța de apel nu a motivat proba care demonstrează clar că Parascovia Plămădeală nu a fost supusă niciunei sancțiuni. Parascovia Plămădeală nu a fost parte în procesul de examinare a contestației lui Victor Saculțanu și nici nu a fost trasă la răspundere contravențională. În cadrul procesului, a declarat că vina nu recunoaște.

Cu referire la prevederile art. 5 alin. (1), (2), art. 8 alin. (1), art. 10, art. 41 alin.(1), (2), art. 375 alin. (1), (2), (3), art. 462 alin.(1), (2), (3), (4), (5), (6) Cod contravențional, art. 21 al Constituției al Republicii Moldova, art. 6 § 1, art. 6 § 2, art. 6 § 3 CEDO, recurentul a susținut că, este cert faptul că, Parascovia Plămădeală nu poate fi considerată vinovată de producerea accidentului rutier.

Prin prisma prevederilor art. 17 din Legea nr. 414-XVI din 22 decembrie 2006 cu privire la asigurarea obligatorie de răspundere civilă pentru pagube produse de autovehicule, la bază urmează a fi constatată vinovăția părților. La caz, acțiunea înaintată este lipsită de probe ce ar demonstra reala obligație de plată a despăgubirii de asigurare și anume a asigurătorului, întrucât nu este constatată vinovăția asiguratei Parascoviei Plămădeală, fapt confirmat prin certificatul emis de Inspectoratul de Poliție Strășeni, or, agentul constatator este persoana abilitată să constate circumstanțele accidentului rutier. Agentul constatator a fost unica persoana abilitată, care a elucidat circumstanțele accidentului rutier. Până în prezent nu este nicio hotărâre de judecată irevocabilă prin care să fie recunoscută vinovată persoana asigurată de răspundere civilă auto la ÎM CIA „Transelit”.

Recurentul a opinat că, nu este opozabilă răspunderii asigurătorului argumentarea instanței de apel precum că, instanțele de judecată urmează să țină cont că lipsa deciziei agentului constatator a organelor de resort nu generează și respingerea în mod arbitrar a cererii de chemare în judecată și prin urmare, instanța de judecată este în drept, în cadrul judecării cauzei civile privind repararea prejudiciului rezultat din accidentul rutier, să constate vinovăția pârâtului în cauzarea prejudiciului material. Or, vinovăția pârâtului în cauzarea prejudiciului material are legătură cu situația când în calitate de pârât o are persoana fizică care a provocat prejudiciul în această cauză fiind aplicată răspunderea delictuală. Reieșind din faptul că nu are obligații privind achitarea despăgubirii de asigurare, reclamantul nu are temei legal de a se adresa la judecată pentru încasarea forțată a despăgubirii de asigurare și a penalității pe motiv că temeiul executării rezida în existența unei obligații. Iar așa temei în cerere de chemare în judecată înaintată lipsește și acțiunea urmează a fi respinsă. Parascovia Plămădeală nu a recunoscut vinovăția, iar Inspectoratul de Poliție Strășeni nu a emis o decizie de sancționare în acest sens.

Recurentul a evidențiat că, la 12 noiembrie 2015 a fost încheiat contractul de asigurare a vehiculelor terestre (autocasco) cu SRL „Cons-Viand”, or, proprietar potrivit certificatului de înmatriculare este Victor Saculțanu. La caz, contractul de asigurare a vehiculelor terestre (autocasco) nr. CSK2015-07- 0027, pct. 3.1., obiect al asigurării constituie, interesele patrimoniale, ce nu contravin legislației în vigoare ale asiguratului, beneficiarului, legate de posesia, folosința sau dispoziția autovehiculelor. Conform art. 15 alin. (1) din Legea nr. 407-XVI din 21 decembrie 2006 cu privire la asigurări, clauzele contractuale specifice asigurării de bunuri,

asigurarea de bunuri (la caz CASCO) se poate efectua numai în beneficiul proprietarului, la caz, persoana fizică Victor Sacuțanu.

În partea ce ține de cuantumul onorariului pentru asistență juridică, recurentul a menționat că, în baza ordinului de plată din 2 decembrie 2019, reclamantul a achitat avocatului Mihail Eșanu, suma de 15750 de lei, pentru asistență juridică acordată. Suma revendicată este exagerată și nu reprezintă acțiuni reale executate pentru înaintarea acțiunii în justiție, iar la ședințele de judecată avocatul nu a fost prezent.

Suplimentar recurentul a invocat că, instanța a aplicat o lege care nu trebuia să fie aplicată. La fel, a citat prevederile art. (1) alin. (3), art. 21 din Constituția Republicii Moldova, precum și art. 6 CEDO. Totodată, conform practicii CtEDO în cauzele referitor la contravenții sunt aplicate prevederile art.6 din CEDO cu toate garanțiile conferite de acesta contravenientul beneficiind de prezumția de nevinovăției (cauza Anghel vs României), sarcina probei revenind agentului constatator cu respectarea în acest mod a principiului egalității armelor.

Recurentul a opinat că, instanța de apel, prin decizia pronunțată, s-a expus asupra vinovăției persoanei în comiterea unei contravenției fără a exista un act, proces-verbal de contravenție, hotărâre judecătorească, care să stabilească vinovăția acesteia. De către instanța de judecată nu a fost stabilită persoana vinovată în comiterea accidentului, fiind indicat într-un mod generic că „această faptă fiind săvârșită de o altă persoană”. Într-un litigiu civil de încasare a despăgubirii de asigurare, instanța de apel stabilește o vinovăție în materie contravențională, într-un mod arbitrar, încălcând principiul prezumției nevinovăției, principiul contradictorialității și dreptul la apărare al Parascoviei Plămădeală, recunoscând vinovăția acesteia în comiterea contravenției. Or, deși, în decizia sa, instanța de apel menționează că, în temeiul art. 123 Cod de procedură civilă, se recunoaște vinovăția Parascoviei Plămădeală și apare obligația de reparare a prejudiciului, însă o asemenea chestiune nu a fost stabilită printr-o hotărâre judecătorească irevocabilă, precum și nu a fost recunoscută vina de către Parascovia Plămădeală. Admiterea pe viitor a unor asemenea hotărâri/decizii de către instanțele de judecată ar forma o practică vicioasă care ar permite companiilor de asigurări să înainteze cereri privind încasarea despăgubirilor de asigurare fără a fi stabilită vinovăția vreunei persoane în comiterea faptei ilicite, ceea ce este inacceptabil într-un stat de drept.

Tot aici, instanța de apel la motivarea deciziei sub acest aspect, face trimitere la art. 329 Cod civil, adică accesiunea imobiliară artificială, care nu este aplicabilă la caz, adică nu cade sub incidența Capitolului XXVI - Asigurarea.

Sub alt aspect, instanța de apel nu a judecat în conformitate cu art. 373 alin. (1) Cod de procedură civilă, doar în limitele cererii de apel, dar a stabilit vinovăția în comiterea contravenției de către Parascovia Plămădeală într-un proces civil, depășind limitele judecării apelului.

Instanța de apel a interpretat, a aplicat eronat normele de drept material, precum și a aplicat o lege care nu trebuia aplicată în raport cu circumstanțele pricinii, adoptând o hotărâre greșită, iar hotărârea primei instanțe este legală și întemeiată.

Copia recursului declarat, inclusiv a suplimentului la recurs, prin scrisorile datate cu 05 aprilie 2022 (f.d.222, 228), au fost expediate în adresa intimațiilor și au fost recepționate la 14 aprilie 2022, conform avizelor de recepție (f.d.229-232).

La 20 mai 2022, prin intermediul poștei (f.d.235), CA „Donaris Vienna Insurance Group” SA, reprezentată de directorul general, Dinu Gherasim și avocatul

Mihail Eșanu, a depus referință la cererea de recurs, exprimând poziția în favoarea recunoașterii recursului drept inadmisibil.

Alte referințe la cererea de recurs, în temeiul art. 439 alin.(2) Cod de procedură civilă, până la data judecării cauzei în ordine de recurs, nu au parvenit.

În conformitate cu prevederile art. 434 alin.(1) Cod de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel.

Decizia instanței de apel a fost adoptată la 27 ianuarie 2022, iar cererea de recurs a fost depusă la 11 martie 2022, ceea ce denotă că recursul este declarat în termen.

În conformitate cu art. 441 Cod de procedură civilă, în cazul în care recursul este considerat admisibil, un complet din 5 judecători examinează fondul recursului.

Prin încheierea din 27 iulie 2022 a Curții Supreme de Justiție completul din 3 judecători a considerat recursul admisibil și a decis examinarea acestuia în fond de un complet din 5 judecători.

În conformitate cu art. 442 alin. (1) Cod de procedură civilă, judecând recursul declarat împotriva deciziei date în apel, instanța verifică, în limitele invocate în recurs și în baza referinței depuse de către intimat, legalitatea hotărârii atacate, fără a administra noi dovezi.

În conformitate cu art. 444 Cod de procedură civilă, recursul se examinează fără înștiințarea participanților la proces.

Verificând legalitatea actului de dispoziție contestat, prin prisma argumentelor invocate și a materialelor din dosar, coroborat cu normele de drept material și procedural aplicabile la soluționarea litigiului dedus judecătii, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție va respinge recursul declarat de ÎM CIA „Transelit” SA și va menține decizia instanței de apel, din următoarele considerente.

În conformitate cu articolul 445 alin. (1) din Codul de procedură civilă, instanța, după ce judecă recursul, este în drept: a) să respingă recursul și să mențină decizia instanței de apel și, după caz, hotărârea primei instanțe, precum și încheierile atacate cu recurs.

Din perspectiva prevederilor art. 432 alin. (1) Cod de procedură civilă, părțile și alți participanți la proces sunt în drept să declare recurs în cazul în care se invocă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural.

În virtutea alineatului (2) al aceluiași articol, se consideră că normele de drept material au fost încălcate sau aplicate eronat în cazul în care instanța judecătorească: a) nu a aplicat legea care trebuia să fie aplicată; b) a aplicat o lege care nu trebuia să fie aplicată; b¹) a aplicat o lege care a fost declarată neconstituțională; c) a interpretat în mod eronat legea; d) a aplicat în mod eronat analogia legii sau analogia dreptului.

În sensul art. 432 alin.(4) Cod de procedură civilă, săvârșirea altor încălcări decât cele indicate la alin.(3) constituie temei de declarare a recursului doar în cazul și în măsura în care acestea au dus sau ar fi putut duce la soluționarea greșită a cauzei sau în cazul în care instanța de recurs consideră că aprecierea probelor de către instanța judecătorească a fost arbitrară, sau în cazul în care erorile comise au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

Pornind de la faptul că în sistemul legislației noastre procesuale, instanța de judecată este obligată să soluționeze procesul limitându-se la obiectul acestui în sensul formulat prin acțiune și, după caz, concretizat de către partea reclamantă, subsecvent, instanța de recurs se află în situația de a verifica dacă la caz a fost îndeplinită condiția unei examinări efective și a oferit un răspuns specific și explicit mijloacelor hotărâtoare pentru rezultatul procesului, a examinat toate pretențiile și argumentele înaintate (a se vedea, în contrast, Lebedinski vs Moldova, 16 iunie 2015, parag. 31, 35 – 36; Nichifor vs Moldova, 20 septembrie 2016, parag. 29 – 31).

Inițial, Colegiul reține că pentru a verifica legalitatea deciziei contestate, fără a administra noi dovezi, va recurge la recapitularea esenței litigiului dedus judecătii.

Instanțele ierarhic inferioare, conform materialelor cauzei, au constatat că, în data de 28 octombrie 2015, între CA „Donaris Vienna Insurance Group” SA și SRL „Cons-Viand” a fost încheiat contractul de asigurare autovehiculelor terestre (AUTO CASCO) nr. CSK2015-07-0027, pentru automobilul de model „Hyundai Tucson”, număr de înregistrare xxxxx, iar persoanele admise la conducere fiind Victor Sacuțanu și Andrei Sacuțanu (f.d.20-28), fiind eliberată polița de asigurare nr. 2015-07-0027 cu aceeași dată (f.d.19).

Conform art. 1301 Cod civil, în redacția în vigoare la încheierea contractului, prin contract de asigurare, asiguratul se obligă să plătească asigurătorului prima de asigurare, iar acesta se obligă să plătească, la producerea riscului asigurat, asiguratului sau unui terț (beneficiarului asigurării) suma asigurată ori despăgubirea, în limitele și în termenele convenite.

În rezultatul producerii accidentului rutier la data de 12 august 2016, cu implicarea autovehiculului de model „Hyundai Tucson”, număr de înregistrare xxxxx, condus de Victor Sacuțanu și a autovehiculului de model „Mercedes E200”, număr de înmatriculare xxxxx, condus de Parascovia Plămădeală, a fost întocmit proces-verbal cu privire la contravenție în baza art. 242 alin.(1) Cod contravențional, vinovat de comiterea accidentului rutier a fost recunoscut Victor Sacuțanu, fiind sancționat. Drept urmare al contestării de către Victor Sacuțanu a procesului-verbal cu privire la contravenție și a deciziei de sancționare, prin hotărârea din 18 aprilie 2017 a Judecătoriei Strășeni, sediul Central, menținută prin decizia din 09 august 2017 a Curții de Apel Chișinău, a fost admisă contestația și a fost încetat procesul contravențional în privința lui Victor Sacuțanu în baza art. 242 alin.(1) Cod contravențional, din motivul lipsei faptei contravenției în acțiunile acestuia (f.d.36-38 verso).

În data de 29 august 2016, CA „Donaris Vienna Insurance Group” SA a întocmit procesul-verbal de constatare a pagubelor, dosarul de daune nr. CSK1397-2016, conform cărăruia au fost stabilite deteriorările la autovehiculul de model „Hyundai Tucson”, număr de înmatriculare xxxxx (f.d.11).

Conform facturii nr. 808 din 13 septembrie 2016, întocmită de „Ivalcar” SRL, costul pieselor au constituit suma de 93153,00 de lei (f.d.13) și conform devizului de calcul al costului reparației, s-a stabilit mărimea despăgubirii de asigurare de 93153 de lei (f.d.12 verso). În acordul cu privire la stabilirea cuantumului despăgubirii de asigurare din 27 septembrie 2016, cuantumului despăgubirii de asigurare aferent dosarului de daune nr. CSK1397-2016 din 29 august 2016, a fost indicat în sumă de 93153 de lei (f.d.12).

În temeiul art. 1315 alin. (1) lit.b) Cod civil, în redacția în vigoare în perioada de referință, asigurătorul este obligat să efectueze plata, la apariția dreptului asiguratului sau al beneficiarului asigurării de a încasa suma asigurată sau despăgubirea de asigurare, în termenul stabilit în condițiile de asigurare.

Prin dispoziția nr. CSK1397_2016 din 27 septembrie 2016 a CA „Donaris Vienna Insurance Group” SA, a fost recunoscut evenimentul produs drept caz asigurat, suma despăgubirii obligatorie către plată fiind în mărime de 93153 de lei, prin virarea acesteia către „Ivalcar” SRL (f.d.9 verso). Conform ordinului de plată nr. 5340 din 03 octombrie 2016 a fost transferată suma 93153,00 de lei către „Ivalcar” SRL (f.d.14).

Ulterior, prin scrisoarea „Ivalcar” SRL nr. 14-01 din 20 octombrie 2016, adresată CA „Donaris Vienna Insurance Group” SA, ultima a fost informată că la întocmirea contului plată nr. 808 din 13 septembrie 2016 pentru reparația automobilului de model „Hyundai Tucson”, număr de înmatriculare xxxxx, a fost omisă o piesă, motiv pentru care s-a solicitat suplimentar achitarea sumei de 2213 lei (f.d.14 verso). Prin ordinul de plată nr. 899 din 14 februarie 2017 a fost transferată suma de 2213,00 lei (f.d.15 verso). Or, conform dispoziției nr. CSK1397_2016S1 din 03 februarie 2017 a CA „Donaris Vienna Insurance Group” SA, a fost recunoscut evenimentul produs drept caz asigurat, dauna fiind de 95366,00 de lei, anterior a fost achitată suma de 93153 de lei, iar suma despăgubirii obligatorie către plată fiind în mărime de 2213 lei (f.d.9).

Drept urmare a expedierii de către CA „Donaris Vienna Insurance Group” SA la data de 12 martie 2018 a cererii prealabile către ÎM CIA „Transelit” SA, recepționată de către ultima la 14 martie 2018, prin care s-a solicitat restituirea despăgubirii de asigurare în mărime de 95366 de lei în termen de 10 zile de la primirea cererii (f.d.42-44), CA „Donaris Vienna Insurance Group” SA, prin răspunsul din 04 aprilie 2018, a fost informată că cererea va fi examinată la prezentarea actului cu privire la vinovăția asiguratului ÎM CIA „Transelit” SA (f.d.45).

Astfel, prin cererea de chemare în judecată formulată de către CA „Donaris Vienna Insurance Group” SA împotriva ÎM CIA „Transelit” SA, intervenient accesoriu Parascovia Plămădeală, s-a solicitat încasarea sumei de 95366,00 lei cu titlu de pagubă materială, a sumei de 42914,70 de lei cu titlu de penalitate și a sumei de 19267,85 de lei cu titlu de dobândă de întârziere și a cheltuielilor de judecată privind plata taxei de stat în sumă de 4726,45 de lei și a cheltuielilor de asistență juridică în mărime de 15750,00 lei (f.d.4-7).

Prima instanță, judecând cauza civilă în fond, prin hotărârea din 23 februarie 2021, a respins ca fiind neîntemeiată cererea de chemare în judecată înaintată de CA „Donaris Vienna Insurance Group” SA împotriva ÎM CIA „Transelit” SA, intervenient accesoriu Parascovia Plămădeală cu privire la încasarea prejudiciului material, penalității, dobânzii de întârziere și cheltuielilor de judecată (f.d.136, 142-147).

Instanța de apel verificând legalitatea și temeinicia hotărârii atacate cu apel, prin decizia din 27 ianuarie 2022, a admis cererea de apel depusă de CA „Donaris Vienna Insurance Group” SA și a casat hotărârea din 23 februarie 2021 a Judecătorei Chișinău, sediul Centru și a emis o nouă hotărârea prin care a admis cererea de chemare în judecată depusă de CA „Donaris Vienna Insurance Group”

SA și a încasat de la ÎM CIA „Transelit” SA în beneficiul CA „Donaris Vienna Insurance Group” SA paguba materială în sumă de 95366 de lei, penalitatea de 42914,70 de lei, cheltuielile privind plata taxei de stat în prima instanță în sumă de 4148,42 de lei, cheltuielile privind plata taxei de stat în instanța de apel în sumă de 3544,84 de lei și cheltuielile de asistență juridică în sumă de 15750 de lei (f.d.192-205).

În consolidarea soluției, instanța de apel a relevat că, instanța de fond nu a ținut cont de faptul că prin hotărârea Judecătoria Strășeni din 18 aprilie 2017 s-a constatat că acțiunile Parascoviei Plămădeală, conducător al automobilului „Mercedes E 200” cu număr de înmatriculare xxxxx, nu corespund exigențelor Regulamentului Circulației Rutiere și în special pct. 3, pct. 4, pct. 39 alin. (1), pct. 45 alin.(2). Astfel, conform art. 123 Cod de procedură civilă se constată vinovăția lui Plămădeală Parascovia și apare obligația de reparare a prejudiciului de către ÎM CIA „Transelit” SA potrivit Legii speciale nr. 414-XVI din 22 decembrie 2006. Totodată se reține că neatragera la răspunderea contravențională a Parascoviei Plămădeală nu exonerează de răspundere ÎM CIA „Transelit” SA.

Ținând cont de faptul că persoana responsabilă de cauzarea prejudiciului deținea contract de asigurare obligatorie de răspundere civilă auto la ÎM CIA „Transelit” SA, ca urmare, asigurătorul care a acoperit prejudiciul conform contractului de asigurare benevolă, este în drept să adreseze o acțiune de preluare a riscului asiguratul, împotriva asigurătorului de răspundere civilă auto privind încasarea sumei achitate care nu va depăși limitele prevăzute de art. 14 din Legea nr. 414-XVI din 22 decembrie 2006.

Instanța de apel a apreciat ca fiind întemeiat argumentul apelantului precum că, în speță, urmează a fi admisă pretenția privind încasarea din contul ÎM CIA „Transelit” SA în beneficiul CA „Donaris Vienna Insurance Group” SA paguba materială în sumă de 95366 de lei.

Cu referire la prevederile art.6 alin. (6) al Legii 407-XVI, instanța de apel a concluzionat că, întru neîndeplinirea obligațiilor dictate în termenii stabiliți de lege, asigurătorul de răspundere civilă auto este obligat la plata penalității în mărime de 42914,70 de lei pentru perioada 22 martie 2018-30 noiembrie 2019 potrivit calculului anexat la dosar.

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție va respinge recursul declarat și va menține decizia instanței de apel, din motivele ce succed.

În temeiul art. 118 alin.(3) Cod de procedură civilă, circumstanțele care au importanță pentru soluționarea justă a cauzei sunt determinate definitiv de instanța judecătorească pornind de la pretențiile și obiecțiile părților și ale altor participanți la proces, precum și de la normele de drept material și procedural ce urmează a fi aplicate.

În contextul prevederilor art. 238 alin. (2) Cod de procedură civilă, completul de judecată deliberează, sub conducerea președintelui ședinței, toate problemele prevăzute de lege care urmează să fie soluționate, apreciază probele, determină circumstanțele și caracterul raportului juridic dintre părți, legea aplicabilă soluționării cauzei și admiterea acțiunii. Fiecare problemă urmează să fie pusă astfel încât să se poată da un răspuns afirmativ sau negativ.

În sensul art. 373 alin.(1), (2) Cod de procedură civilă, instanța de apel verifică, în limitele cererii de apel, ale referințelor și obiecțiilor înaintate, legalitatea și temeinicia hotărârii atacate în ceea ce privește constatarea circumstanțelor de fapt și aplicarea legii în primă instanță. În limitele apelului, instanța de apel verifică circumstanțele și raporturile juridice stabilite în hotărârea primei instanțe, precum și cele care nu au fost stabilite, dar care au importanță pentru soluționarea cauzei, apreciază probele din dosar și cele prezentate suplimentar în instanță de apel de către participanții la proces.

Conform art. 1329 alin. (1) Cod civil, în redacția în vigoare în perioada de referință, asigurătorul care a plătit despăgubirea de asigurare preia, în limitele acestei sume, dreptul la creanță pe care asiguratul sau o altă persoană care a încasat despăgubirea de asigurare îl deține în raport cu terțul responsabil de producerea pagubei dacă legea sau contractul nu prevede altfel.

Colegiul reiterează că, CA „Donaris Vienna Insurance Group” SA, în rezultatul achitării despăgubirii de asigurare la producerea cazului asigurat, prin cererea de chemare în judecată a formulat pretenții față de ÎM CIA „Transelit” SA cu privire la recuperarea sumei de 95366 de lei achitate cu titlu de despăgubire de asigurare ca urmare a surveniri cazului asigurat. Or, în opinia reclamantului, persoana responsabilă de cauzarea prejudiciului este asiguratul ÎM CIA „Transelit” SA, Parascovia Plămădeală, care la data producerii accidentului rutier, deținea polița de asigurare obligatorie de răspundere civilă nr.002401454 din 04 iulie 2016, eliberată de ÎM CIA „Transelit” SA (f.d.39 verso).

În contextul prevederilor art. 15 alin. (1) al Legii cu privire la asigurarea obligatorie de răspundere civilă pentru pagube produse de autovehicule nr. 414-XVI din 22 decembrie 2006 (în continuare Legea nr. 414/2006), asigurătorul acordă despăgubiri dacă prejudiciile s-au produs din culpa asiguratului sau a utilizatorului de autovehicul.

Având în vedere circumstanțele cauzei iterate *supra*, Colegiul reține că, prima instanță a notat că, drept temei pentru plata despăgubirii de asigurare în contractele de asigurare obligatorie de răspundere civilă, constituie survenirea cazului asigurat, vinovăția persoanei răspunzătoare de cauzarea prejudiciului, legătura causală între accidentul de circulație produs și prejudiciul cauzat.

În context, prima instanță a indicat că, deși, în hotărârea din 18 aprilie 2017 a Judecătorei Strășeni, sediul Central, prin care a fost încetat procesul contravențional în privința lui Victor Saculțanu în baza art. 242 alin.(1) Cod contravențional, din motivul lipsei faptei contravenției în acțiunile acestuia, nu există o constatare precum că, „fapta fiind săvârșită de altă persoană și anume de către Parascovia Plămădeală, conducător al automobilului „Mercedes E200” cu număr de înmatriculare xxxxx, reclamantul CA „Donaris Vienna Insurance Group” SA cu referire la hotărârea enunțată a reflectat acest aspect în cererea de chemare în judecată ca fiind un fapt stabilit.

Drept urmare, prima instanță a reținut că, prin hotărârea din 18 aprilie 2017, de către instanța de judecată a fost încetat procesul contravențional în privința lui Victor Saculțanu în baza art. 242 alin.(1) Cod contravențional, însă nu a fost recunoscută Parascovia Plămădeală vinovată de săvârșirea unei anumite contravenții, precum nici nu a fost sancționată.

La acest capitol, Colegiul apreciază ca fiind relevante alegațiile instanței de apel precum că, prima instanță nu a ținut cont de faptul că, prin hotărârea din 18 aprilie 2017 a Judecătorei Strășeni, sediul Central, s-a constatat că acțiunile conducătorului auto Parascovia Plămădeală nu corespund exigențelor pct.3, pct. 4, pct. 39 alin.(1), pct. 45 alin. (2) al Regulamentului circulației rutiere. Iar în temeiul art.123 Cod de procedură civilă, se constată vinovăția Parascoviei Plămădeală și apare obligația de reparare a prejudiciului de către ÎM CIA „Transelit” SA. Or, faptul că asiguratul acesteia, Parascovia Plămădeală, nu a fost trasă la răspundere contravențională nu exonerează ÎM CIA „Transelit” SA de obligația de reparare a prejudiciului.

Aici urmează a fi reiterat că, din materialele cauzei se identifică implicarea în accidentul rutier din 12 august 2016 doar a autovehiculului de model „Hyundai Tucson”, condus de Victor Sacuțanu și a automobilului „Mercedes E 200”, număr de înmatriculare xxxxx, condus de Parascovia Plămădeală.

Or, instanța de apel în concluziile sale a luat în considerare constatările instanței de judecată reflectate în hotărârea din 18 aprilie 2017 a Judecătorei Strășeni, sediul Central, la examinarea contestației înaintate de către Victor Sacuțanu împotriva procesului-verbal cu privire la contravenție din 26 august 2016, întocmit în privința lui Victor Sacuțanu în baza art. 242 alin.(1) Cod contravențional și a deciziei agentului constatator (f.d.36-38).

În această ordine de idei, Colegiul reține că, la examinarea contestației a participat Parascovia Plămădeală împreună cu avocatul său, care și-a realizat dreptul de a contesta cu recurs hotărârea menționată, însă prin decizia din 09 august 2017 a Curții de Apel Chișinău s-a respins recursul, fiind menținută fără modificări hotărârea din 18 aprilie 2017 a Judecătorei Strășeni, sediul Central.

Drept urmare, decad argumentele recurentului precum că, Parascovia Plămădeală nu a fost parte în procesul de examinare a contestației lui Victor Sacuțanu.

Colegiul apreciază ca fiind justificat raționamentul instanței de apel precum că, lipsa deciziei agentului constatator a organelor de resort nu generează respingerea în mod arbitrar a cererii de chemare în judecată.

Cu referire la alegațiile recurentului precum că, instanța de apel a depășit limitele apelului, stabilind o vinovăție în materie contravențională, într-un mod arbitrar, încălcând principiul prezumției nevinovăției, principiul contradictorialității și dreptul la apărare al Parascoviei Plămădeală, recunoscând vinovăția acesteia în comiterea contravenției, Colegiul menționează că, instanța de apel la examinarea cauzei civile a determinat persoana responsabilă de cauzarea prejudiciului, care s-a dovedit a fi asiguratul ÎM CIA „Transelit” SA, iar în virtutea legii revine ultimei de a achita prejudiciul. Or, instanța de judecată este în drept, în cadrul judecării cauzei civile privind repararea prejudiciului rezultat din accidentul rutier, să constate vinovăția persoanei în cauzarea prejudiciului material. De altfel, instanța de apel, în esență, a rezultat din constatările instanței de judecată conform hotărârii judecătorești devenite definitive, emisă la examinarea contestației înaintate de către Victor Sacuțanu, care s-a realizat cu participarea inclusiv a Parascoviei Plămădeală, adică cu participarea ambilor conducători auto implicați în accidentul rutier.

Astfel, este irelevantă interpretarea recurentului precum că, vinovăția pârâtului în cauzarea prejudiciului material are legătură cu situația în care calitatea de pârât o

are persoana fizică care a provocat prejudiciul și că, în această cauză fiind aplicată răspunderea delictuală.

În atare circumstanțe, Colegiul apreciază ca fiind nejustificate argumentele recurentului, de altfel și ipoteza primei instanțe precum că, reclamantul nu a prezentat niciun act confirmativ ce ar demonstra vinovăția Parascoviei Plămădeală, asiguratul ÎM CIA „Transelit” SA, în comiterea accidentului rutier din 12 august 2016, inclusiv cu referire la scrisoarea Inspectoratului de Poliție Strășeni datată cu 26 septembrie 2019, adresată ÎM CIA „Transelit” SA, prin care au fost reiterate cronologic etapele cazului contravențional de la întocmirea procesului-verbal cu privire la contravenție, emiterii hotărârii judecătorești de încetarea procesului contravențional, menținută prin decizia instanței de apel. Iar, în final, s-a comunicat că, de către instanța de judecată nu a fost emisă nicio încheiere interlocutorie privind sancționarea în baza art. 242 alin.(1) Cod contravențional a vreunui conducător implicat în accidentul dat, precum și că de către Inspectoratul de Poliție Strășeni nu a fost luată o altă decizie în materialul dat (f.d.66).

Colegiul nu neagă că, în contextul reglementărilor naționale și internaționale, orice persoană este prezumată nevinovată până ce vinovăția sa va fi legal stabilită, însă, la caz, nu poate fi ignorat faptul că, instanța de apel a rezultat și din constatările din hotărârea judecătorească emisă la examinarea contestației înaintate de către Victor Saculțanu, iar la examinarea acesteia a participat și Parascovia Plămădeală, care a beneficiat de asistență juridică calificată acordată de avocat, având posibilitatea de a-și valorifica drepturile sale.

Aici urmează a fi notat faptul că, dacă autoritățile publice competente nu au reținut elemente determinante cu privire la cauzele și împrejurările producerii accidentului de autovehicul ori la pagubele cauzate, aceste elemente pot fi dovedite de partea interesată (asigurător, asigurat, utilizator, persoana păgubită) prin orice mijloc legal de probă, administrate în cadrul dezbaterilor judiciare.

Astfel, decade alegația recurentului precum că acțiunea înaintată nu este confirmată prin probe ce ar demonstra reala obligație de a achita despăgubirea de asigurare, în situația în care nu ar fi fost constatată vinovăția Parascoviei Plămădeală. Or, la caz, vinovăția în cauzarea prejudiciului a fost determinată în baza probelor administrate.

În virtutea art. 22 alin. (12) al Legii nr. 414/2006, în cazul când persoana păgubită se adresează asigurătorului cu care are încheiat contract de asigurare de bunuri pentru recuperarea prejudiciului, constatarea avariilor, soluțiile tehnologice adoptate, evaluarea și stabilirea despăgubirilor vor fi opozabile asigurătorului de răspundere civilă auto al persoanei vinovate, în limita prevederilor prezentei legi, dacă asigurătorul de bunuri a respectat procedura de invitare a asigurătorului de răspundere civilă auto prevăzută la alin.(12¹).

În ceea ce vizează argumentul recurentului precum că, instanța de apel ar fi aplicat o normă de drept material ce nu ține de asigurare, Colegiul notează că, din textul normei reflectat expres în partea motivată a deciziei, este evident că instanța ierarhic inferioară s-a referit la prevederile art.1329 alin.(1) Cod civil, normă aplicabilă la caz, însă a omis o cifră din articolul dat, împrejurare ce nu poate determina casarea deciziei instanței de apel în temeiul pretins.

În consecință, Colegiul conchide că, instanța de apel întemeiat a concluzionat în favoarea admiterii pretenției cu privire la încasarea prejudiciului material în

mărime de 95366 de lei de la ÎM CIA „Transelit” SA în beneficiul CA „Donaris Vienna Insurance Group” SA.

Subsecvent, Colegiul apreciază ca fiind corectă dispoziția instanței de apel și în partea admiterii cerinței cu privire la încasarea penalității în mărime de 42914,70 de lei.

Or, conform art. 6 alin. (6) al Legii cu privire la asigurări nr. 407-XVI din 21 decembrie 2006 (în continuare Legea nr.407/2006), în caz de încălcare a termenului de plată a indemnizației de asigurare sau a despăgubirii de asigurare din vina asigurătorului, acesta va plăti asiguratului, beneficiarului asigurării și/sau păgubitului, pentru fiecare zi de întârziere, penalitate de 0,1% din suma indemnizației sau despăgubirii.

Pornind de la faptul că, instanța de apel a constatat temeinicia acțiunii înaintate de către CA „Donaris Vienna Insurance Group” SA, Colegiul reține că, instanța de apel justificat a pus pe seama ÎM CIA „Transelit” SA cheltuielile de judecată suportate de reclamant cu titlu de taxă de stat achitată la înaintarea acțiunii în mărime de 4148,42 de lei, în instanța de apel, în sumă de 3544,84 de lei, precum și cheltuielile de asistență juridică în sumă de 15750 de lei.

Or, în virtutea art. 94 alin. (1) Cod de procedură civilă, instanța judecătorească obligă partea care a pierdut procesul să plătească, la cerere, părții care a avut câștig de cauză cheltuielile de judecată. Dacă acțiunea reclamantului a fost admisă parțial, acestuia i se compensează cheltuielile de judecată proporțional părții admise din pretenții, iar părâtului – proporțional părții respinse din pretențiile reclamantului.

Iar în temeiul art. 96 alin. (1) Cod de procedură civilă, instanța judecătorească obligă partea care a pierdut procesul să compenseze părții care a avut câștig de cauză cheltuielile ei de asistență juridică, în măsura în care acestea au fost reale, necesare și rezonabile.

În ceea ce vizează alegațiile recurentului referitor la faptul că, ar fi exagerată suma pretinsă cu titlu de asistență juridică, în situația în care avocatul reclamantului nu ar fi participat în cadrul ședințelor de judecată, Colegiul menționează că, acțiunile avocatului nu țin doar de participarea în cadrul ședințelor de judecată, însă implică și alte acțiuni necesare în vederea inițierii procesului civil, precum și întocmirea unor acte necesare desfășurării procesului, deși, procesele-verbale ale ședințelor de judecată atestă prezența avocatului reclamantului în cadrul unor ședințe de judecată în prima instanță, precum și în instanța de apel. Or, conform jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului, cheltuielile de asistență juridică trebuie să fie necesare, realmente angajate și rezonabile ca mărime.

Alte argumente invocate de recurent, în susținerea poziției sale, nu pot fi reținute de către instanța de recurs, deoarece se combat cu cele invocate supra și se axează pe circumstanțele care au fost constatate și elucidate pe deplin de instanța ierarhic inferioară, având la bază cumulul de probe, care au fost administrate și apreciate cu respectarea normelor de drept procedural și susținute de normele de drept material.

Colegiul accentuează că, în cadrul judecării cauzei civile, instanța de apel a creat participanților la proces condiții obiective și echitabile, pentru exercitarea drepturilor și obligațiilor procedurale, fapt ce se încadrează în asigurarea părților dreptului la un proces echitabil, garantat și asigurat prin art. 6§1 CEDO.

Curtea Europeană, cu referire la art. 6§1 CEDO, amintește că, potrivit jurisprudenței sale constante, hotărârile judecătorești trebuie motivate astfel încât să indice de o manieră suficientă motivele pe care se fondează.

Implicit, instanța de recurs a punctat doar motivele decisive pentru soluționarea prezentei cauze, ceea ce este admisibil prin prisma jurisprudenței CtEDO (a se vedea cauza *García Ruiz vs Spania* (Marea Cameră), 21 ianuarie 1999, parag. 26; *Moreira Ferreira vs Portugalia* (nr. 2) (Marea Cameră); 11 iulie 2017, parag. 84).

Coroborând circumstanțele ce preced, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție va respinge recursul declarat și va menține decizia instanței de apel.

În conformitate cu prevederile art.442, art. 444, art. 445 alin. (1) lit. a), alin.(3) Cod de procedură civilă, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție

d e c i d e:

Se respinge recursul declarat de Întreprinderea Mixtă Compania Internațională de Asigurări „Transelit” Societate pe Acțiuni.

Se menține decizia din 27 ianuarie 2022 a Curții de Apel Chișinău, în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de Compania de Asigurări „Donaris Vienna Insurance Group” Societate pe Acțiuni împotriva Întreprinderii Mixte Compania Internațională de Asigurări „Transelit” Societate pe Acțiuni, intervenient accesoriu Parascovia Plămădeală cu privire la încasarea despăgubirii de asigurare, penalității, dobânzii de întârziere și compensarea cheltuielilor de judecată.

Decizia este irevocabilă.

Președintele ședinței,
judecătorul

Svetlana Filincova

Judecătorii

Maria Ghervas

Dumitru Mardari

Victor Burduh

Galina Stratulat